

Iværksættere og nye virksomheder

Af Dorte Koch og Peter Bøegh Nielsen

Flest nye virksomheder bliver etableret i 2000

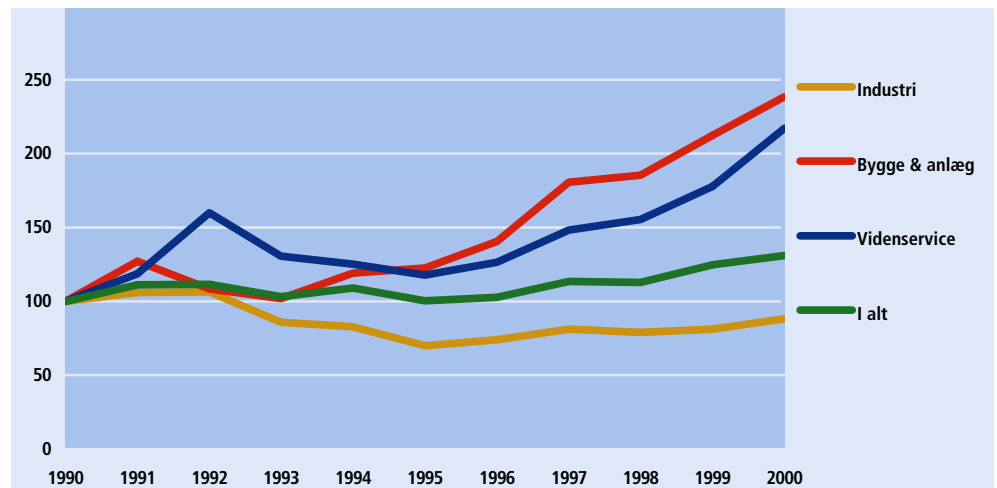
I perioden 1990 til 2000 blev der etableret 173.600 nye virksomheder i Danmark. Det svarer til 16.000 i gennemsnit pr. år, men det faktiske antal varierede en del mellem årene. I 1990 blev der etableret færrest, nemlig 14.226. Siden 1995 har antallet stort set været stigende, og i 2000 blev det højeste antal etableret, nemlig 18.640 nye virksomheder. Det svarer til 11 pct. af samtlige eksisterende virksomheder. Der er således tale om en betydelig nyttilførsel.

Nye virksomheder udvikler nye produkter

Denne nyttilførsel er væsentlig for erhvervslivet. De nye virksomheder er med til at skabe nye job, forny produktionsprocesser og udvikle nye produkter, der kan give forbrugerne billigere varer samt dække nye eller ændrede behov. Dynamikken kan illustreres ved, at der i perioden 1990-2000 skete en indbyrdes forskydning imellem brancherne. I løbet af 1990'erne faldt antallet af nye industrivirksomheder, hvilket sammenholdt med en fordobling i antallet af nye virksomheder i *vidensservice*, kan ses som et tegn på skiftet fra industri- til videnssamfund.

Figur 1 Nye virksomheder fordelt på udvalgte brancher 1990-2000

Indeks 1990=100

Politisk ønske om at fremme iværksætterlysten

De nye virksomheder er med andre ord med til at sikre samfundets økonomiske udvikling og vækst. Derfor er der i Danmark – ja i hele EU – fokus på, hvordan det er muligt at fastholde og allerhelst fremme etableringen af nye virksomheder.

I begyndelsen af 1990'erne var iværksætterpolitikken primært et middel til at nedsætte arbejdsløsheden bl.a. ved anvendelse af tilskud. Mod slutningen af tiåret har det generelle erhvervspolitiske fokus været på konkurrenceevne, vækst og bæredygtighed. Iværksætterpolitikens primære mål blev at skabe gode rammevilkår for iværksætterne. På den måde kunne man sikre, at iværksætternes personlige målsætninger som fx øget indtjening eller et mere spændende arbejdsindhold overskyggede startvanskeligheder i form af finansieringsproblemer, administrativt arbejde mv.

Danmarks Statistik har med finansiering fra Erhvervs- og Boligstyrelsen udviklet statistik, der kombinerer informationer om såvel de nye virksomheder som personerne bag, og med mulighed for at følge de nye virksomheder over tid.

Definition

En ny virksomhed

Reelt ny er en virksomhed, der er nyregistreret for moms, og som ikke på nogen måde har været drevet før. Der må altså ikke være tale om genstart, omregistrering eller lign. Desuden skal der have været afgiftsangivet køb eller salg i de første fire kvartaler, for at sikre, at der er tale om en aktiv virksomhed.

2. Ti års tilgang af nye virksomheder 1990-2000

2.1 Nye brancher erstatter traditionelle

I 1990 blev der etableret flest nye virksomheder i *detailhandel*, nemlig 2.789. Ti år efter var det i *videnservice*, der blev skabt flest med 5.403 nye virksomheder. I *detailhandel* skabtes i 2000 næst flest med 3.087 nye virksomheder.

Konjunkturpåvirkning betyder flere nye virksomheder i bygge og anlæg

Tredjeflest blev skabt i *bygge og anlæg*. Da *bygge og anlæg* er en konjunkturfølsom branche, skal udviklingen i andelen af nye virksomheder ses i relation til den generelle samfundsøkonomiske udvikling. Fra 1990 til 1993, der var en periode med lavkonjunktur og stagnation, udgjorde de nye virksomheder i *bygge og anlæg* en stort set uændret andel af den samtlige nye virksomheder. I den efterfølgende højkonjunktur steg andelen af nye virksomheder i branchen og endte med at udgøre 13 pct. i 2000.

Flere nye virksomheder i operationel service skyldes erhvervspolitisk initiativ

Tilgangen af nye virksomheder påvirkes også af særlige erhvervspolitiske tiltag. Det er udviklingen i antallet af nye rengøringsvirksomheder et eksempel på. I 1994 blev Hjemmeserviceordningen startet som en forsøgsordning. Den blev gjort permanent i 1997. Ordningen gav private husholdninger mulighed for at få tilskud til køb af bl.a. rengøringsydelser og blev dermed en støtteordning til bl.a. rengøringsvirksomheder. Effekten af ordningen kan delvist ses i årene 1994-1996 for *operationel service*, hvor *rengøringsvirksomhed* indgår som langt den største branche.

Tabel 1

Antal nyetablerede virksomheder fordelt på branchegrupper 1990 - 2000

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	antal nyetablerede virksomheder										
I alt	14 226	15 821	15 875	14 663	15 499	14 276	14 626	16 163	16 063	17 734	18 640
	pct.										
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Industri	9,0	8,5	8,6	7,5	6,8	6,2	6,5	6,4	6,3	5,8	6,0
Bygge og anlæg	7,2	8,2	7,0	7,1	7,8	8,7	9,8	11,4	11,8	12,2	13,0
Engroshandel mv.	15,9	19,4	17,6	17,0	14,6	14,5	13,0	13,0	11,3	11,0	10,0
detailhandel	19,6	16,3	20,0	22,4	22,6	21,1	20,5	20,3	19,3	17,8	16,6
Hotel og rest.	5,9	5,7	6,3	5,8	7,1	6,3	6,5	7,0	6,7	7,1	5,7
Transport mv.	4,2	4,3	3,6	4,1	5,2	5,7	5,5	4,7	5,3	4,7	4,3
Videnservice	17,5	18,7	25,1	22,2	20,1	20,5	21,5	22,8	24,1	25,0	29,0
Operationel service	11,6	10,7	3,9	6,2	8,7	10,1	9,2	6,9	7,6	7,9	6,7
Øvrige serviceerhverv	9,1	8,1	8,1	7,8	6,9	6,9	7,5	7,4	7,7	8,4	8,6

De ti brancher med flest nye virksomheder

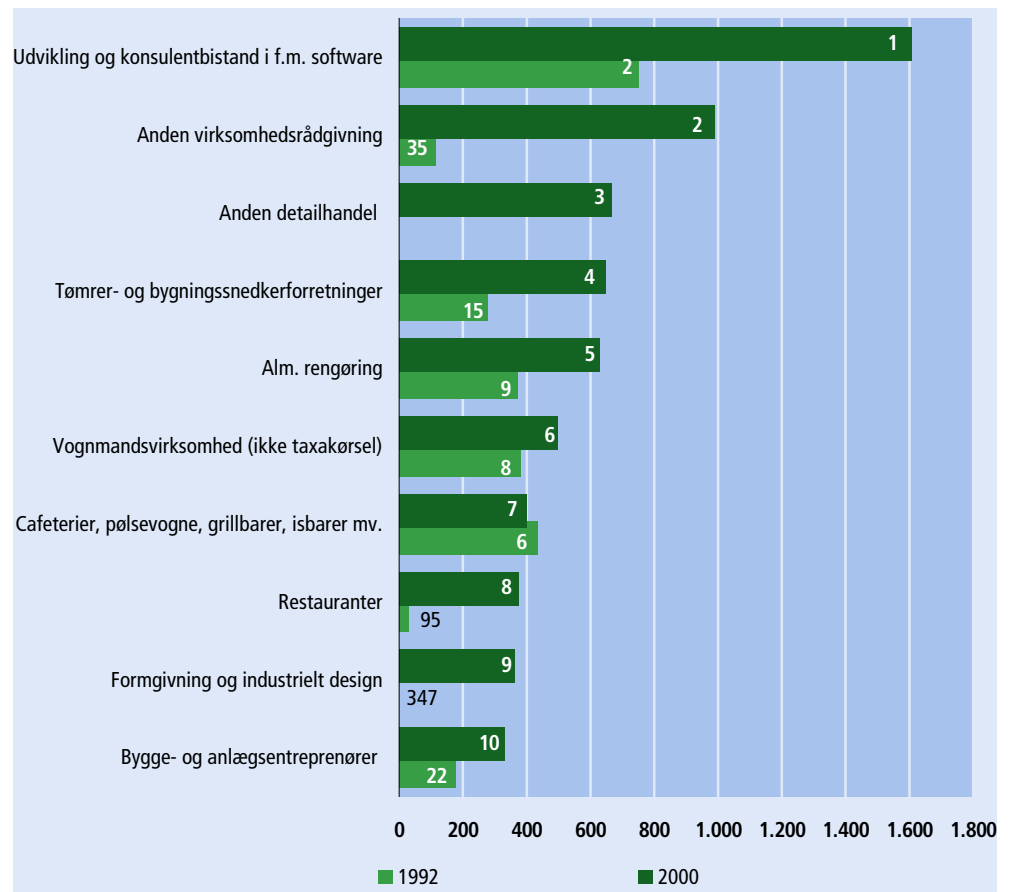
De samme tendenser kan også ses, når man betragter det mest detaljerede brancheniveau. Figur 2 viser de ti brancher, hvor der blev etableret flest nye virksomheder i 2000 og disse branchers placering på "top-10 listen" for 1990. Øverst på listen for 2000 kommer – forventeligt – en it-branche. Branchen lå på en andenplads i 1990. Den branche, hvor der blev etableret næstflest i 2000, er ligeledes en branche inden for *videnservice* – nemlig *virksomhedsrådgivning*.

På fjerde- og tiendepladsen finder man bygge- og anlægsrelaterede brancher, der er brancher med tradition for iværksætterkultur. De er dog rykket op på listen i løbet af de ti år som følge af bedre konjunkturer i perioden.

Rengøringsbranchen er i 2000 nummer fem på top-10 listen, hvilket må ses som et resultat af støtten under Hjemmeserviceordningen. Branchen er på de ti år rykket fire pladser frem i forhold til 1990. *Anden detailhandel, restauranter* samt *formgivning* og

industrielt design er højdespringerne. Der blev startet relativt få eller ingen virksomheder inden for disse brancher i 1990. I 2000 ligger de på hhv. tredje-, ottende- og niendepladsen.

Figur 2 Top-10 brancher i forhold til antal nye virksomheder i 1992 og 2000

2.2 Flest nye virksomheder i hovedstadsområdet

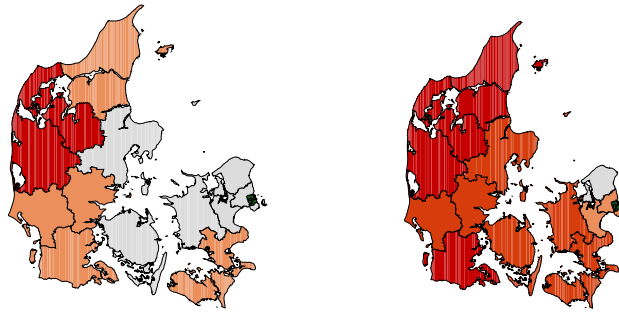
Skæv fordeling mellem amterne

Etableringen af nye virksomheder har betydning for regionernes erhvervsliv og vækst. Der er imidlertid ikke lige stor tilgang i alle dele af Danmark, og der er store branchemæssige forskelle i tilgangen.

Hovedstadsområdet dominerer

De fleste nye virksomheder startes i Københavns Kommune, Københavns Amt og Århus Amt. Sættes antallet i forhold til virksomhedsbestanden i amterne som et mål for dynamikken, er det kun Københavns og Frederiksberg Kommuner, amterne omkring hovedstaden samt Århus Amt, der er over landsgennemsnittet på 11 pct. I den anden ende af skalaen findes Ringkøbing og Viborg Amter med andele på omkring 7 pct.

Figur 3 Nye virksomheder i forhold til hhv. virksomhedsbestanden og indbyggertallet 2000

© Kort & Matrikelstyrelsen (G. 5-00)

Anm. I venstre figur er antallet af nye virksomheder i de enkelte amter sat i forhold til virksomhedsbestanden. I den højre er antallet sat i forhold til 1.000 indbyggere i alderen 16 til 66 år i amterne. Denne aldersgruppe er valgt, da det er her, de potentielle iværksættere primært skal findes.

Sætter man antallet af nye virksomheder i forhold til indbyggertallet, jf. figur 3, får man et andet mål for de regionale forskelle. Ideen bag dette mål er, at indbyggertallet har betydning som rekrutteringsgrundlag for iværksættere og dermed for antallet af potentielle nye virksomheder.

Flest nye virksomheder pr. indbygger i hovedstadsområdet

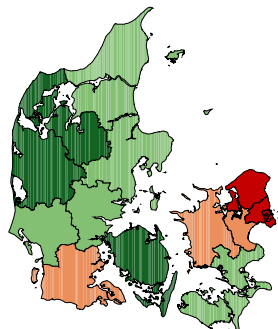
Der bliver etableret flest nye virksomheder i forhold til indbyggertallet i hovedstadsområdet. Ingen amter uden for hovedstadsområdet kommer over landsgennemsnittet på 5,2 nye virksomheder pr. 1.000 indbyggere. De fleste nye virksomheder startes i Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune, nemlig 9,2 og 8,5 pr. 1.000 indbyggere. De færreste nye virksomheder findes i Ringkøbing Amt og Bornholms Amt, hvor der etableres godt 3 nye virksomheder pr. 1.000 indbyggere mellem 16 og 66 år. Det geografiske lokaliseringmønster er stabilt i perioden 1990-2000, med hovedstadsområdet som de dominerende, efterfulgt af Århus Amt, mens den laveste etablering finder sted i Ringkøbing, Viborg og Bornholms amter.

Specialiserede amter

Der er endvidere en klar tendens i retning af, at amterne er specialiseret inden for forskellige brancher. Dette lokaliseringmønster kan skyldes en række faktorer som fx eksistensen af et lokalt marked, erhvervsstrukturen i amtet eller en arbejdsstyrke med de rette kvalifikationer.

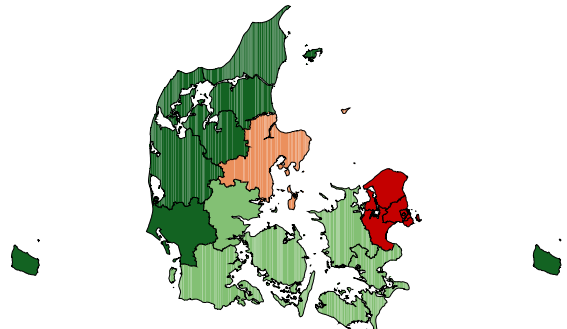
Figur 4 Branchernes andel af de nye virksomheder 1990-2000 (procentpoint)

Industri

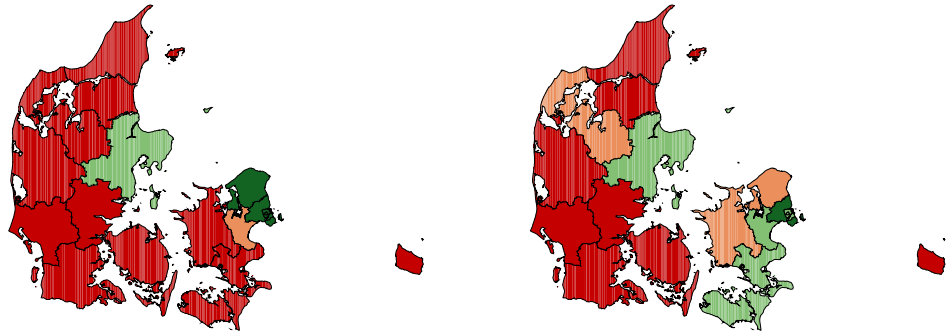

Videnservice

Detailhandel

Operationel service

© Kort & Matrikelstyrelsen (G. 5-00)

Anm. Figuren er konstrueret ved at beregne branchernes andel af de nye virksomheder for hele perioden (1990-2000) i hvert amt i forhold til gennemsnittet af branchen for resten af amterne.

Traditionelle erhverv uden for de store byer

De mere traditionelle erhverv er lokaliseret uden for hovedstadsområdet og Århus Amt. Nye virksomheder i *detailhandel* og *industri* har således stor vægt i Jyllands vestlige amter.

Nye servicevirksomheder i Århus og omkring København

Til gengæld placeres nye servicevirksomheder i de store byområder omkring København og Århus. *Operationel service* er koncentreret om de to store byer København og Århus, hvor fx brugerne af Hjemmeserviceordningen er lokaliseret. Det er ligeledes i Århus, men specielt i København og det nordlige Sjælland, at de fleste nye virksomheder inden for *videnservice* er placeret. Det kan skyldes nærheden af universiteter og højere læreranstalter, men det kan også skyldes, at der er et større potentielt kundegrundlag i de store byer.

2.3 Job i de nye virksomheder

Flest job inden for videnservice i 2000

I 2000 bliver de fleste job skabt inden for *videnservice*, nemlig 1.926. Det er en stigning på syv en halv gang siden 1990 og den største stigning blandt samtlige brancher. *Hotel og restauration* skaber det næststørste antal job (1.453) og har i øvrigt ligget relativt højt mht. antallet af ansatte igennem hele perioden. Beskæftigelsen i *bygge og anlæg* ligger ligeledes højt med 1.311 ansatte i 2000 og er ligesom *videnservice* steget kraftigt - med tre en halv gang fra 1990 til 2000. I *detailhandel* er antallet af job faldet fra at udgøre ca. ¼ af samtlige job i de nye virksomheder til under 15 pct. i 2000.

Tabel 2

Antal ansatte ult. november i etableringsåret i de nye virksomheder 1990-2000

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	antal ansatte										
I alt	4 943	6 113	5 824	4 113	4 858	4 034	4 771	6 694	6 017	7 570	9 164
Industri	552	950	892	518	701	544	504	668	732	777	906
Bygge og anlæg	391	798	742	692	686	582	669	1 233	1 078	1 111	1 311
Engroshandel mv. detailhandel	835	1 092	699	431	453	376	407	651	540	572	755
Hotel og rest.	1 238	678	980	638	688	670	648	875	912	1 102	1 300
Transport mv.	1 119	796	1 232	830	973	871	1 112	1 294	1 042	1 486	1 453
Videnservice	76	198	125	93	216	184	183	503	373	305	360
Operational service	256	723	689	539	413	333	621	797	750	1 268	1 926
Øvrige serviceerhverv	221	484	176	164	324	249	339	337	277	470	535
	255	394	289	208	404	225	288	336	313	479	618

Kun 15 pct. af de nye virksomheder har ansatte

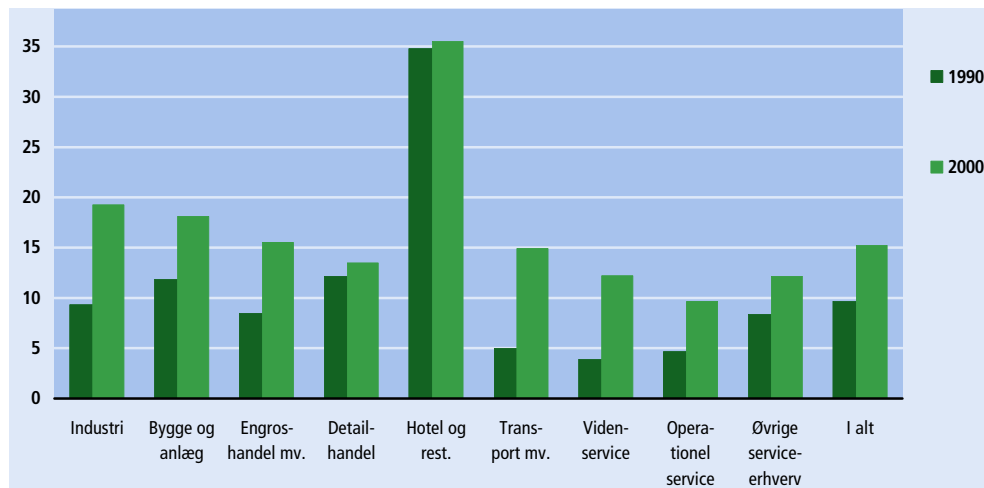
Det er imidlertid langt fra alle de nye virksomheder, der har ansatte i etableringsåret. I 1990 var det 10 pct., og i 2000 er det 15 pct. - eller hhv. 1.378 og 2.837 nye virksomheder. Andelen af nye virksomheder der har ansatte, er i løbet af 1990'erne steget i stort set alle brancherne.

Mange virksomheder med ansatte i hotel og restauration

Den største andel af virksomheder med ansatte, findes inden for *hotel og restauration*. Her har omkring en tredjedel af de nyetablerede virksomheder ansatte både i 1990 og i 2000, jf. figur 5. De næsthøjeste andele findes i *industri* samt *bygge og anlæg*, hvor henholdsvis 19 pct. og 18 pct. af virksomhederne har ansatte i 2000. I bunden ligger *operationel service*. Her har knap 10 pct. af virksomhederne ansatte.

Figur 5 **Andel af nye virksomheder med ansatte fordelt på branche i 1990 og 2000**

Procent

Forskellene skyldes blandt andet, at der ikke er de samme betingelser for at drive forretning i de enkelte brancher. For eksempel er det muligt for en ejer i *vidensservice* at drive sin virksomhed alene, mens det i *hotel og restauration*, *industri* samt *bygge og anlæg* ofte vil være nødvendigt for ejeren at ansætte yderligere arbejdskraft.

De største virksomheder med ansatte er i operationel service ...

De 2.837 nyetablerede virksomheder, hvor der var ansatte i 2000, havde tilsammen 9.164 ansatte, hvilket svarer til 3,2 ansatte pr. virksomhed. Bag dette tal er der dog store forskelle. Således viser det sig, at de største virksomheder i 2000 findes inden for *operationel service* med gennemsnitlig 4,5 ansatte pr. virksomhed. Der er altså samlet set ikke mange ansatte i branchen, men dér, hvor der er ansatte, er der mange.

... industri samt hotel og restauration

Der er ligeledes mange i *industri* og i *hotel og restauration* - henholdsvis 4,2 og 3,8 ansatte pr. virksomhed. De mindste virksomheder findes inden for *engroshandel mv.* samt *vidensservice*, hvor virksomhederne med ansatte i gennemsnit har 2,6 og 2,9 ansatte i 2000.

3. Iværksætterne i 1990 og 2000

Hvem er det, der vover springet, og adskiller de sig fra resten af befolkningen? Er det den samme type mennesker, der bliver iværksættere i 2000, som blev det i 1990?

Definition

En iværksætter

En iværksætter er en person, der etablerer en reelt ny virksomhed som enkeltmandsejet firma. For hovedparten af de nye virksomheder er der et betydeligt sammenfald mellem virksomheden og personen bag på grund af virksomhedernes beskedne størrelse i startfasen.

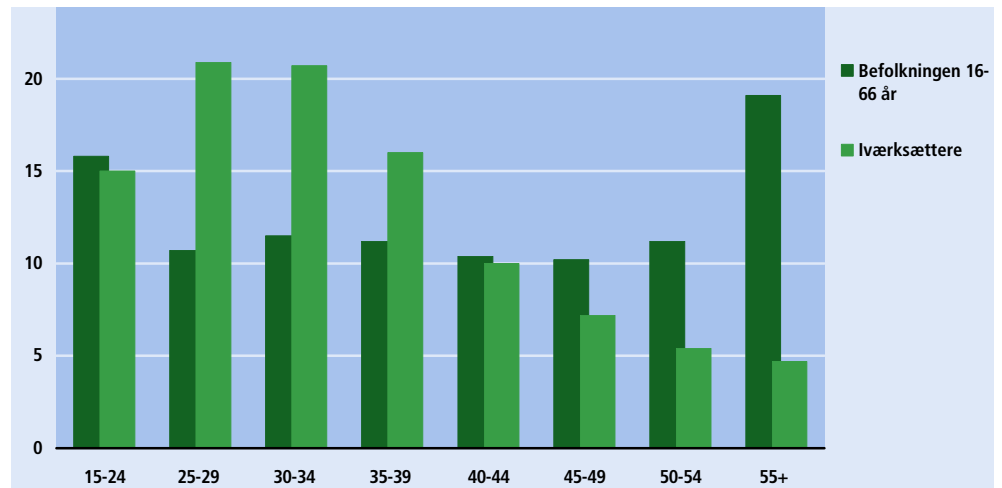
Iværksætterne er typisk mænd under 35 år

Iværksætterne er relativt unge, jf. figur 6. Kun ca. 30 pct. af iværksætterne er kvinder. I befolkningen mellem 16 år og 66 år balancerer kønsfordelingen med 49 pct. kvinder

og 51 pct. mænd. Til sammenligning kan det nævnes, at der kun er 21 pct. af arbejdsgiverne i den samlede virksomhedsbestand, der er kvinder i 2000. I 1990 var det 17 pct. Det er tillige karakteristisk, at kvinder starter egen virksomhed på et senere tidspunkt end mænd. Således var halvdelen af de kvindelige iværksættere i 2000 35 år eller derover mod 40 pct. af de mandlige.

Figur 6 **Iværksætterne og befolkningen 16-66 år fordelt efter alder i 2000**

Procent

Forholdsvis mange indvandrere blandt iværksætterne

Langt den største del af de nye iværksættere – ni ud af ti – er af dansk oprindelse. Der er dog relativt mange indvandrere, der starter ny virksomhed, i forhold til hvor stor en andel, de udgør af befolkningen. De udgør således 10 pct. af iværksætterne i 2000, mod 6 pct. af befolkningen mellem 16 og 66 år.

Iværksætterne er bedre uddannede end befolkningen generelt

Iværksætterne har generelt et højere uddannelsesniveau end befolkningen som helhed. Der er relativt mange yngre iværksættere, der har en erhvervsfaglig uddannelse, og relativt mange over 40 år, der har en videregående uddannelse. For begge aldersgrupper gælder det desuden, at andelen uden erhvervsuddannelse ligger betydeligt lavere blandt iværksætterne end i befolkningen.

Tabel 3 Kendetegn hos iværksættere i 1990 og 2000

	Iværksættere i 1990	Iværksættere i 2000	Befolkningen (16-66 år) i 2000
Gennemsnitlig alder	35	35	
	pct.		
Kvinder	31	30	49
Indvandrere	7	10	6
Uddannelse (iværksætter < 40 år)	- Ingen erhvervsudd. - Erhvervsfaglig - Videregående udd.	44 40 16	52 31 18
Uddannelse (iværksætter > 40 år)	- Ingen erhvervsudd. - Erhvervsfaglig - Videregående udd.	34 40 26	40 38 22
Beskæftigelse året før	75	80	74
Arbejdsløs året før	16	7	3
Privat ansat	73	78	65
Brankekendskab	19	23	-
Formue (iværksætter < 40 år)	- over 200.000 kr.	6	8
Formue (iværksætter > 40 år)	- over 200.000 kr.	30	35

Anm. Enkelte kendetegn er opdelt på to grupper; "Under 40 år" samt "40 år og derover". Det er gjort for at korrigere for den aldersforskel, der er i forhold til den øvrige befolkning.

Højt kompetenceniveau har betydning for overlevelsen

Iværksætterne har et højt kompetenceniveau, hvilket er vigtigt for virksomhedernes overlevelse, som det senere vil blive vist. En anden vigtig faktor i den sammenhæng er, at iværksætteren har brankekendskab. Det vil i denne forbindelse sige, at iværksætteren har etableret sin virksomhed i den branche, som vedkommende var beskæftiget i året før.

Mange ledige iværksættere i 1990 ...

I 1990 var der relativt mange iværksættere, der kom fra arbejdsløshed. Den andel er faldet betydeligt i løbet af 90'erne. Det kan skyldes bedre konjunkturer, men det kan også hænge sammen med, at erhvervs politikken i slutningen af 1990'erne i mindre omfang er kædet sammen med arbejdsmarkedspolitikken.

... og mange fra den private sektor

Henholdsvis 73 og 77 pct. af iværksætterne var ansat i den private sektor året inden etablering af egen virksomhed. Det gjaldt kun 65 pct. af den beskæftigede del af befolkningen.

Formue vigtig for overlevelsen

Der er stor aldersmæssig forskel på, om iværksætterne har opsparet en formue eller ej. Formue er en vigtig faktor for iværksætterens succes, da det giver bedre finansieringsmulighed i etableringsfasen.

3.2 Iværksætternes uddannelsesniveau er stigende

Flest med erhvervsfaglige uddannelser

Iværksætternes fordeling på de enkelte uddannelsesniveauer er stort set uændret fra 1990 til 2000. Der sker dog en forskydning mod flere iværksættere med videregående uddannelser. I 2000 er der fx 734 iværksættere med en kort videregående uddannelse. Det er en stigning på 42 pct. i forhold til 1990. Derimod er andelen af iværksættere uden erhvervsuddannelse faldende i samme periode. Det skal dog understreges, at den stadig udgør næsten 40 pct. af iværksætterne i 2000.

Tabel 4 Iværksætterne fordelt efter uddannelsesniveau i 1990 og 2000

	1990		2000		1990-2000
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Pct.
I alt	12 670	100,0	13 556	100,0	7,0
Ingen erhvervsuddannelse	5 167	40,8	5 322	39,3	3,0
Erhvervsfaglig uddannelse	5 101	40,3	5 291	39,0	3,7
Kort videregående	517	4,1	734	5,4	42,0
Mellemlang videregående, bachelor	1 161	9,2	1 385	10,2	19,3
Lang videregående, ph.d. mv.	724	5,7	824	6,1	13,8

I boks 1 ses, at det er en meget lille andel af befolkningen, der bliver iværksættere inden for hvert uddannelsesniveau – mellem 0,3 pct. og 0,7 pct. Det vil fx sige, at selvom knap 40 pct. af iværksætterne har en erhvervsfaglige uddannelse, er det kun 0,4 pct. af alle erhvervsfaglærte, der bliver iværksættere.

Boks 1

Iværksætternes og befolkningens højeste fuldførte uddannelser i 2000

	Iværksættere (16-66år)		Befolkningen (16-66år)		Iværksættere i procent af befolkningen
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	
Erhvervsfaglige	5 291	39,0	1 238 033	34,4	0,4
- detailhandel	738	5,4	188 104	5,2	0,4
* Kontoruddannet	632	4,7	223 021	6,2	0,3
Korte videregående	734	5,4	144 009	4,0	0,5
- El-installatør m.fl.	96	0,7	13 248	0,4	0,7
* Laborant	40	0,3	16 579	0,5	0,2
Mellemlange videregående	1 146	8,5	370 847	10,3	0,3
- Folkeskolelærere	158	1,2	84 673	2,4	0,2
Bacheloror	239	1,8	35 496	1,0	0,7
- Erhvervsøkonomi, HA	111	0,8	14 413	0,4	0,8
Lange videregående	783	5,8	159 492	4,4	0,5
- Erhvervsøkonomi, cand.merc.	84	0,6	15 499	0,4	0,5
* Læge, cand. med.	24	0,2	15 594	0,4	0,2
Forskeruddannelser	41	0,3	5713	0,2	0,7
- Ph.d., civilingeniør	21	0,2	1 909	0,1	1,1
I alt	13 556		3 594 294		

På hvert uddannelsesniveau er fundet den uddannelse, hhv. flest iværksættere har, og flest personer i befolkningen (16-66 år) har. * angiver den hyppigste uddannelse i befolkningen, hvor den er forskellig fra iværksætternes, dvs. under erhvervsfaglige, korte og lange videregående uddannelse.

Hvis der ses bort fra niveau og personer uden erhvervsuddannelse, er der flest iværksættere, der har en detailhandelsuddannelse. Herefter følger kontoruddannet, mekaniker, tømrer, smed, maskinarbejder, frisør, elektriker, maler og murer – listet i rangorden.

Mange handels- og kontoruddannede blandt iværksætterne

Den hyppigste uddannelse blandt iværksætterne er en erhvervsfaglig uddannelse inden for detailhandel. De udgør 5,4 pct. af samtlige iværksættere. Det er dog kun 0,4 pct. af samtlige handelsuddannede i befolkningen, der bliver iværksættere. I befolkningen er der flest, der har gennemført en kontoruddannelse. Det er den næststørste gruppe blandt iværksætterne.

Der er således kun mindre forskelle i uddannelsesstrukturen blandt iværksættere og i befolkningen. Der er flere erhvervsfaglige iværksættere og færre uden uddannelse end i befolkningen, ligesom der også er en større andel af iværksætterne med en lang videregående uddannelse.

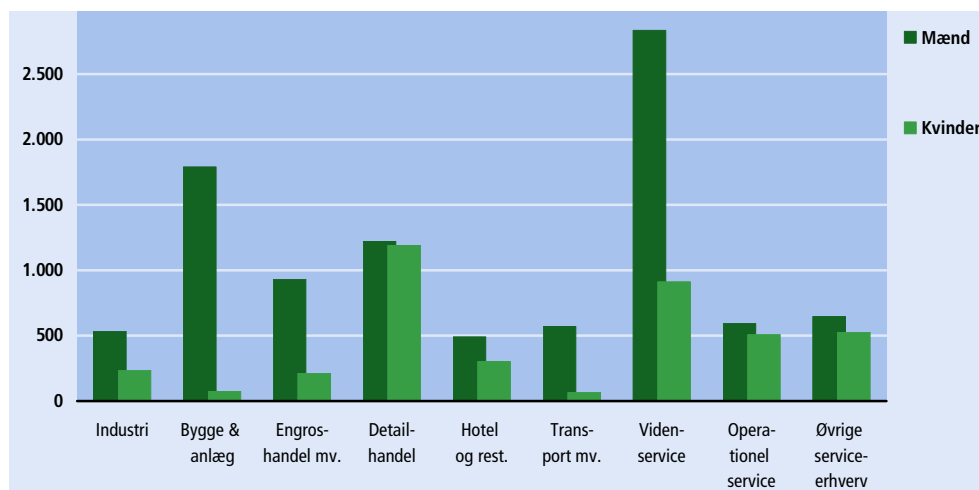
3.3 Et portræt af iværksætterne fordelt på brancher i 1990 og 2000

Flest mandlige iværksættere i vidensservice ...

Størstedelen af iværksætterne starter virksomhed i servicesektoren, som omfatter *vidensservice, operationel service* og *øvrige serviceerhverv*, jf. figur 7. Selvom der antalmæssigt er flere mænd end kvinder i servicesektoren, er der en større andel af kvinderne, der vælger at etablere en servicevirksomhed, nemlig 48 pct. Til sammenligning er der kun 42 pct. af de mandlige iværksættere, der etablerer en servicevirksomhed.

Figur 7 Iværksættere fra 2000 fordelt på køn og branche

Antal

... og flest kvindelige i detailhandel

Der er kvindelige iværksættere i alle brancherne – også i de traditionelt mandsdominerede som *bygge og anlæg* og *transport mv.* I de fleste brancher er de mandlige iværksættere imidlertid i overtal. Det gælder dog ikke inden for *detailhandel, operationel service* og *øvrige serviceerhverv*, hvor der stort set er lige mange mænd og kvinder, der starter virksomhed.

Tabel 5 Iværksætterprofiler 2000. Udvalgte variable fordelt på branche

	Industri	Bygge og anlæg	Engros-handel mv.	Detail-handel	Hotel og rest.	Trans-port mv.	Viden-service	Opera-tionel service	Øvrige service-erhverv
Mand	0,98	1,36	1,16	0,72	0,88	1,27	1,07	0,77	0,78
Indvandrer	0,45	0,21	1,02	1,32	4,13	1,00	0,48	1,43	1,08
Arbejdsløs	1,13	0,84	1,05	0,93	2,29	1,10	0,71	1,26	1,02
Bruttoindk. >200.000 kr.	0,99	1,27	1,09	0,83	0,62	1,04	1,12	0,82	0,89
Formue >200.000 kr.	1,35	0,98	1,24	0,83	0,65	0,68	1,21	0,77	0,87
Erhvervsfaglig udd.	1,15	1,54	1,33	1,10	0,88	0,94	0,61	0,80	1,05
Videregående udd.	0,98	0,45	0,68	0,71	0,42	0,22	1,87	0,96	0,85
	0,64	2,12	1,05	0,58	1,06	0,93	0,76	0,90	1,11

Anm. Tabellen er konstrueret ved at sammenholde iværksætternes fordeling på de valgte baggrundsvariable i hver branche med gennemsnittet i brancherne. Inden for fx bygge og anlæg har 48,31 pct. af iværksætterne branchekendskab, mens andelen samlet set er 22,76 pct. Det giver værdien 2,12 (48,31/22,76). Værdier over 1 i tabellen betyder, at der er relativt mange iværksættere med den pågældende egenskab i branchen. Det omvendte gælder for værdier under 1. Værdierne kan kun sammenlignes på tværs af brancherne.

Iværksætteren i bygge og anlæg besidder vigtige karakteristika ...

Tabel 5 viser en række vigtige kendetegn om iværksætterne i de enkelte brancher. En typisk iværksætter i *bygge og anlæg* er en dansk mand, der har været i beskæftigelse året inden og haft en relativ god indkomst. Iværksætteren er erhvervsfagligt uddannet og har et godt kendskab til branchen inden starten af egen virksomhed. Iværksætteren besidder samlet set kompetencer, der er vigtige for at virksomheden overlever. Som det senere vil blive vist, er karakteristika som uddannelse, branchekendskab og formue vigtige for de nye virksomheders overlevelse.

... det gør iværksætteren i videnservice også ...

Personer, der starter virksomhed i *videnservice*, besidder næsten de samme stærke kompetencer – blot er de ikke erhvervsfagligt uddannet men har en videregående uddannelse. De har ikke den samme grad af branchekendskab, men til gengæld har de oftere formue end gennemsnittet.

... men ikke iværksætterne i detailhandel ...

Iværksætterne i *detailhandel* har et meget lavere kendskab til branchen, og de kommer oftere end gennemsnittet fra arbejdsløshed. Økonomisk set ligger de også under gennemsnittet – både når det drejer sig om bruttoindkomst og formue.

... eller hotel og restaurant samt transport

En fjerde interessant branchemæssig forskel er, at der er to brancher – *hotel og restaurant* samt *transport mv.*, der domineres af iværksættere med en lavere uddannelsesmæssig baggrund. Specielt *hotel og restaurant* adskiller sig derudover fra de øvrige brancher ved, at der er mange af iværksætterne, der har været ledige året før, og at der er en meget høj andel med indvandrerbaggrund.

Billedet var på en række punkter anderledes i 1990. Der var større branchemæssig forskel på andelen af iværksættere, der var ledige året før, hvilket skyldes en generelt højere ledighed. Der er relativt flere indvandrere, der etablerer virksomhed i specielt *hotel og restaurant* men også i *transport*. Desuden er andelen af iværksættere i *videnservice* med vigtige kompetencer relativt lavere i 2000 end i 1990.

4. Motiver og barrierer

De tidligere afsnit er baseret på data fra Iværksætterdatabasen, hvis grundlag er registerbaseret statistik. Data herfra kan belyse strukturelle og faktuelle forhold, men ikke mere kvalitative og ”bløde” emner som motiver og barrierer for start af egen virksomhed. For at belyse disse emner gennemførte Danmarks Statistik en spørgeskemaundersøgelse for Erhvervs- og Boligstyrelsen i 1999, hvor 4.074 iværksættere fik tilsendt spørgeskema, hvoraf 2.008 svarede.

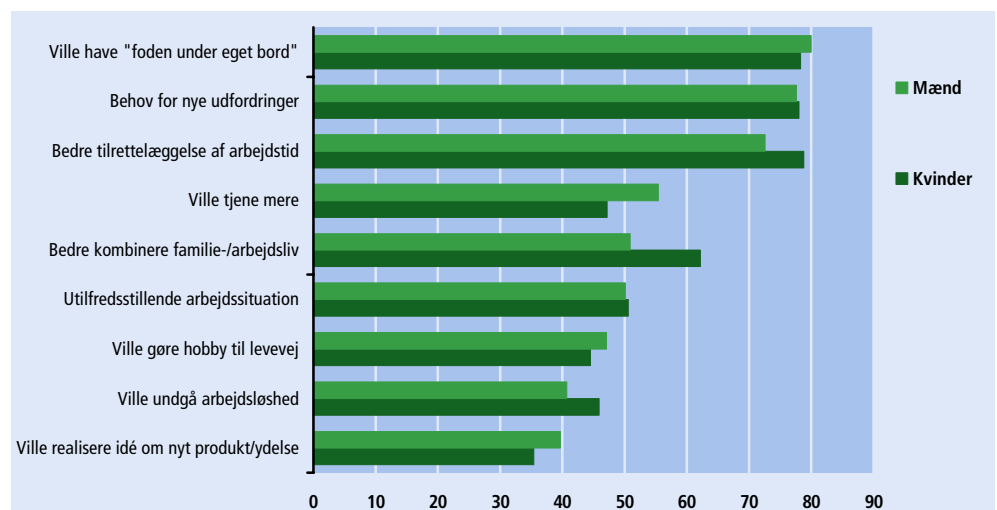
4.1 Motiverne er selvstændighed, udfordringer og arbejdstid

Iværksættere mere motiveret af lyst end af nød

Resultaterne fra undersøgelsen viser, at for fire ud af fem iværksættere er de vigtigste motiver for at starte egen virksomhed et ønske om selvstændighed, et behov for nye udfordringer, eller en mulighed for bedre at kunne tilrettelægge sin arbejdstid, se figur 8. Arbejdstidsplanlægningen er vigtigere for kvinderne end mændene, hvilket også gælder et ønske om bedre at kunne kombinere familie- og arbejdsliv. Omvendt har bedre indtjeningsmuligheder større betydning for de mandlige iværksættere.

Figur 8 Motiver for start af egen virksomhed

Procent

Hver tredje iværksætter har ideer om nyt produkt eller serviceydelse

For de fleste iværksættere er det ikke et mål at forny erhvervslivet. Den mindst vigtige årsag er således ønsket om at ville realisere en idé om et nyt produkt eller en ny type serviceydelse. Det er dog en vigtig forklaring for 40 pct. af de mandlige og 35 pct. af de kvindelige iværksættere. For en stor del af iværksætterne er der slet ikke et nyt produkt at lancere. Det gælder fx inden for *detailhandel, hotel og restauration samt bygge og anlæg*.

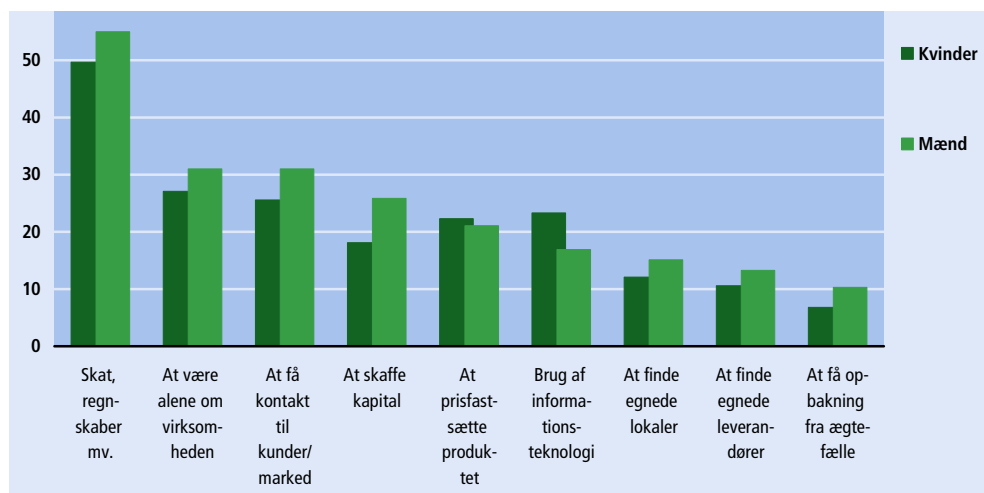
4.2 Administrativt arbejde er den største barriere

Moms- og skatteregnskab er en væsentlig byrde

Iværksætterne blev også spurgt om hvilke problemer, de var stødt på i opstartsfasen. Lidt over halvdelen af iværksætterne angav, at den væsentligste barriere er administrative byrder i form af moms- og skatteregnskaber. En nærmere analyse viser, at det især er iværksættere *med* ansatte, der oplever det administrative arbejde som et problem.

Figur 9 Barrierer for etablering af egen virksomhed

Procent

Mænd har større startvanskeligheder end kvinder

Kun de administrative byrder oplever mere end 50 pct. af iværksætterne som et problem. De øvrige svarmuligheder har kun 30 pct. eller derunder anset som en byrde. Det er fx et problem for knapt hver tredje iværksætter at være alene om at drive virksomheden eller at få kontakt med markedet og kunderne. Det er vanskeligt at skaffe kapital for godt 25 pct. af mændene og 18 pct. af kvinderne. Det viser sig i øvrigt i undersøgelsen, at godt 30 pct. af iværksætterne har brugt egen opsparing til finansiering af deres nye virksomhed.

Men kvinder har større problemer med informationsteknologi

Det er en gennemgående tendens, at flere mandlige end kvindelige iværksættere har oplevet vanskeligheder ved de forskellige opgaver, der er forbundet med at starte egen virksomhed. Den markante undtagelse herfra er, at næsten hver fjerde (23 pct.) af de kvindelige iværksættere har fundet brugen af informationsteknologi vanskelig, mod kun 17 pct. af de mandlige iværksættere.

5. De nye virksomheders overlevelse

Det grundlæggende succeskriterium for iværksætteren er, at den nye virksomhed overlever. Set i et samfundsøkonomisk perspektiv er det imidlertid i højere grad værdi- og jobskabelsen, der er af afgørende betydning. De to kriterier er ofte sammenkædet, således at overlevelse betragtes som første niveau i et vækstforløb. En sådan sammenhæng gælder dog ikke for alle iværksætterne.

Definition

En overlevet virksomhed

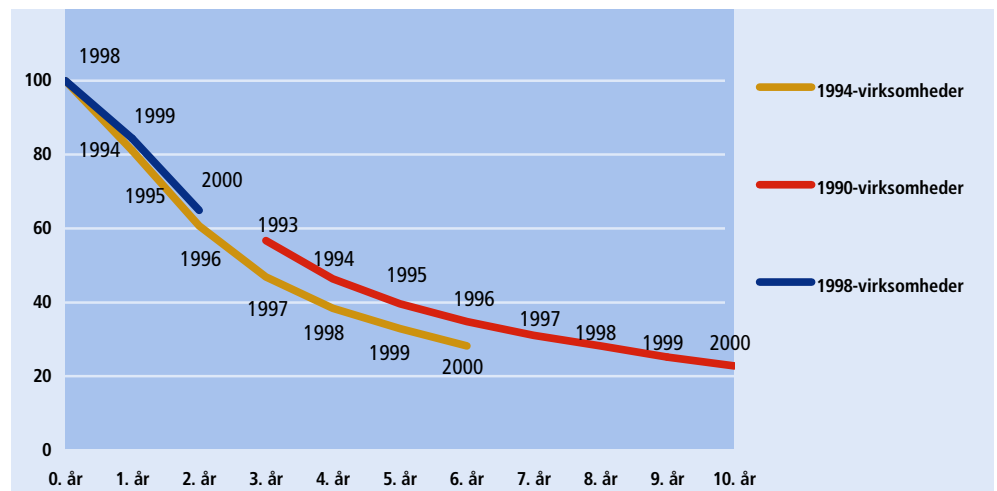
En virksomhed er overlevet fra år 1 til år 2, hvis der er økonomisk aktivitet i virksomheden i år 2 - i form af omsætning eller køb af varer og ydelser til brug for virksomheden. De virksomheder, der er startet i hhv. 1990, 1994 og 1998, er fulgt til år 2000.

Flest virksomheder ophører i løbet af de første to år

I figur 10 er der for hver af de tre grupper af overlevende virksomheder beregnet den andel, der år for år har overlevet. Udgangspunktet er i år 0 – etableringsåret – alle de nye, dvs. 100 pct. Overlevelseskurverne udvikler sig stort set ens. Der sker en forholdsvis hurtig nedgang i antallet af virksomheder i løbet af de første to år, hvor antallet reduceres med ca. 40 pct. Herefter er der en stadig mindre andel af virksomhederne, der falder fra. Overlevelsen er på lang sigt på 20-25 pct. af det oprindelige antal nye virksomheder. Dog ligger 1990-virksomhederne over 1994-virksomhederne med en lidt højere overlevelsesandel i alle årene.

Figur 10 Overlevelsesandele for nye virksomheder 1990-2000, 1994-2000 og 1998-2000

Procent

Anm. Det har ikke været muligt at sammenkæde 1990-virksomhederne for de første 3 år.

Virkning fra konjunkturer og politik

Det kunne forventes, at virksomheder, der blev startet i lavkonjunkturåret 1990, ville være lukket hurtigere end virksomheder, der blev startet i 1994. Nedgangen i antallet af 1994-virksomheder synes tværtimod at ske en anelse hurtigere end 1990-virksomhederne. Antallet af 1994-virksomheder er således reduceret til 50 pct. efter 2½ år, – mens det tager 3½ år for 1990-virksomhederne. En årsag hertil kan være nedsættelsen af støtteperioden fra 3½ år til 2½ år i iværksætter-/etableringsydelsen i 1994.

Boks 5

Iværksætterpolitik i 1990'erne

Iværksætterpolitikken var i 1990'erne domineret af to slags ordninger. Den ene var i virkeligheden en arbejdsmarkedspolitik, som havde til formål at få flere i arbejde. Langtidsledige, der startede egen virksomhed, kunne få økonomisk støtte i en periode på 2½-3½ år.

Det andet var en rådgivningsordning. Personer, der ønskede at starte egen virksomhed, kunne få tilskud til rådgivning og uddannelse i etableringsfasen.

Herudover blev der i 1998 etableret en række innovationsmiljøer, der havde til formål at hjælpe iværksættere med videnbaserede ideer med en kommercialisering.

Hjemmeserviceordningen startede i 1994. Den havde bl.a. til formål at fremme beskæftigelsesmulighederne for især ufaglærte samt formindske incitamentet til at efterspørge sort arbejde.

Derudover blev der vedtaget en række andre love, der skulle forbedre iværksætternes vilkår. Det gjaldt bl.a. en lettere adgang til kapital, og der blev fjernet et antal gebyrer, der især belastede mindre virksomheder.

5.1 Overlevelse afhænger af størrelse og branche

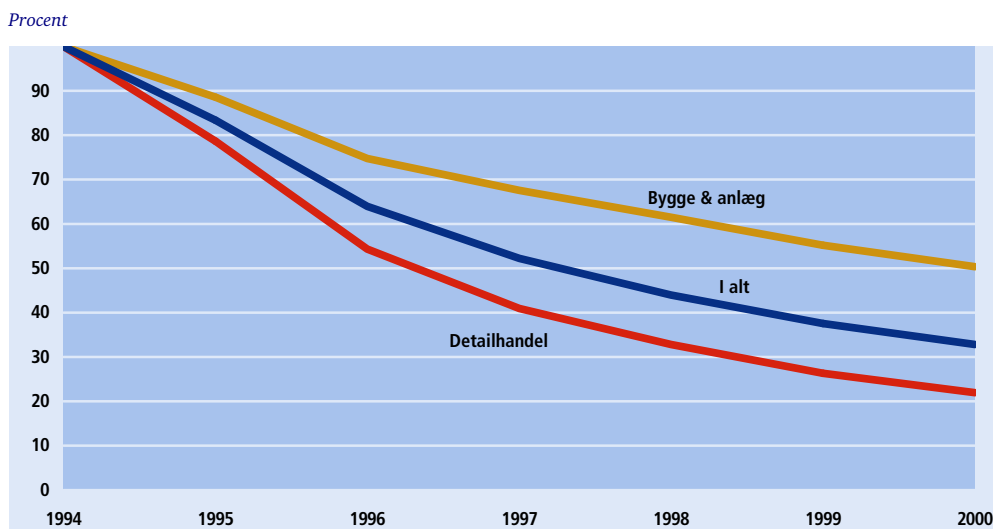
Størrelse og selskabsform har betydning for overlevelsen ...

Nogle virksomheder har en højere grad af overlevelse end andre. Det viser sig fx, at virksomheder med 5-9 ansatte i etableringsåret har en større overlevelsesgrad end både mindre og større virksomheder. Nye virksomheder, der er etableret som aktie- eller anpartsselskab, har ligeledes en højere overlevelse end de enkeltmandsejede. Således er 54,4 pct. af selskaberne, der blev etableret i 1994, overlevet frem til og med 2000. Det tilsvarende tal for enkeltmandsvirksomhederne er 42 pct.

... og branchen

Der er også store branchemæssige forskelle på virksomhedernes overlevelse. Virksomhederne i *bygge og anlæg* har den højeste overlevelse, mens den laveste overlevelse findes i *detailhandel*, jf. figur 11.

Figur 11 Overlevelsesandele i bygge og anlæg, detailhandel og i alle brancher 1994-2000

Bedst overlevelse i bygge og anlæg

Det er især de første år efter etableringen, der er afgørende for overlevelsen i de forskellige brancher. Andelen af virksomheder, der er ophørt efter de to første år, svinger således fra 46 pct. inden for *detailhandel* til 24 pct. inden for *øvrige serviceerhverv*. De senere år er andelen af virksomheder, der ophører, nogenlunde ensartet brancherne imellem.

5.2 Iværksætterens baggrund influerer på virksomhedens overlevelse

De nye virksomheders overlevelse afhænger altså af branchen og ejerformen, hvilket kan skyldes strukturelle og markedsmæssige forskelle. En yderligere årsag kan være iværksætternes forskellige baggrund.

Årsagerne til overlevelse kan isoleres

Det er muligt med en statistisk model at beregne de faktorer, der har betydning for overlevelsen, samt isolere deres effekter fra hinanden. Med udgangspunkt i de nye virksomheder i 1994 beregnes faktorernes indflydelse på sandsynligheden for, at iværksætterens virksomhed overlever frem til og med 2000. Den faktiske overlevelse er på 32 pct. – det vil sige, af de oprindelige 1994-virksomheder er 32 pct. stadig i drift i 2000.

Branchevalg og formue har stor betydning for overlevelsen...

Iværksætterens valg af branche er den mest afgørende faktor for overlevelsen. En iværksætter inden for enten *vidensservice* eller *bygge og anlæg* har således højere overlevelsessandsynlighed end en iværksætter inden for *detailhandel*. En formue over 200.000 kr. inden start af egen virksomhed, er den faktor, der har næststørst betydning.

ning for iværksætternes overlevelse. Endelig har branchekendskab markant indflydelse på overlevelsen.

... mens alder, uddannelse og køn har mindre betydning

Alder og uddannelse har lidt mindre betydning for overlevelsen. De ældre iværksættere har en større overlevelsessandsynlighed end de yngre. Uddannelse øger ligeledes chancen for overlevelse. Her giver erhvervsfaglig uddannelse den største overlevelsessandsynlighed - større end videregående uddannelse.

Boks 3

Den beregnede effekt på iværksætternes overlevelse

Faktor	Art	Effekt
Branche	Industri	●●●●●●●●
	Bygge og anlæg	●●●●●●●●●●
	Engroshandel mv.	●●●
	Detailhandel	
	Hotel og restauration	●●●
	Transport mv.	●●●●●●
	Videnservice	●●●●●●●●●●
	Operationel service	●●●●
	Øvrige serviceerhverv	●●●●
Familietype	Enlig	
	Parforhold	●
Alder	Under 30 år	
	30-39 år	●●
	40 (+) år	●●●
Uddannelse	Ingen uddannelse	
	Erhvervsfaglig uddannelse	●●●
	Videregående uddannelse	●●
Branchekendskab	Uden branchekendskab	
	Med branchekendskab	●●●●●
Formue	Gæld	
	Formue under 200.000 kr.	●●●
	Formue over 200.000 kr.	●●●●●●

For iværksættere med de egenskaber, der giver den laveste overlevelse, er den beregnede overlevelsessandsynlighed på 8 pct. Iværksættere der derimod har alle de bedste egenskaber, får en beregnet overlevelsessandsynlighed på 75 pct.

Der kan ikke beregnes nogen selvstændig effekt fra køn og herkomst. Det betyder, at mandlige og kvindelige iværksættere har lige stor sandsynlighed for at overleve. Ligeledes har indvandrere og danskere samme overlevelsessandsynlighed – alt andet lige.

Iværksætterstøtte giver bedre overlevelse

Det er også muligt at beregne effekten af offentlige iværksætterordninger på overlevelsen. De to rådgivningsordninger - Klippe-kortsordningen og ordningen med Gratis-rådgivning har begge en positiv indflydelse.

Konklusionen er, at det er vigtigt for virksomhedens overlevelse, at iværksættere besidder en række kompetencer som uddannelse og branchekendskab, og at de har opsparet formue. Dertil kommer, at rådgivning har stor betydning.

5.3 Fire virksomhedstyper

Overlevelse og vækst afgør typen

Iværksættere, der etablerede virksomhed i 1994, og hvor virksomheden stadig er i drift i 2000, kan opdeles i fire typer. Typerne adskiller sig fra hinanden med hensyn til virksomhedernes udvikling i økonomi og beskæftigelse.

De afgørende kriterier for opdelingen er for det første, om omsætningen er stor nok til at skabe en indtjening, som iværksætteren kan leve af. For det andet om der er an-

satte i virksomheden seks år efter etableringen. Dette kriterium er baseret på en antagelse om, at der er en grundlæggende forskel mellem de enkelte iværksættere og deres motiver for virksomhedsstart, når det drejer sig om at have ansatte i virksomheden eller ej. Årsagen til, at denne forskel anses for helt central, er, at arbejdsgiverstatus medfører en række økonomiske, juridiske og administrative forpligtelser, som nævnt i afsnit 4.

Boks 4

Iværksættertyper**Ansatte****Omsætning 2000**

Under

bagatelgrænsen

↓

Over

bagatelgrænsen

0 ansatte (alle år):

Deltidsiværksættere

Livsstiliværksættere

1-9 ansatte (alle år):

Arbejdsgivere

10(+) ansatte (2000):

Vækstiværksættere

*Ingen ansatte –
lille omsætning*

To af iværksættertyperne har ikke ansatte i årene 1994-2000. Den ene type betegnes "Deltidsiværksættere" og er defineret ved, at omsætningen i virksomheden i 2000 er af så beskedent omfang, at den ikke opfylder Danmarks Statistiks krav til aktivitetsniveauet for en heltidsvirksomhed. Det betyder, at iværksætteren ikke kan leve af indtægten fra virksomheden.

*Ingen ansatte –
kontrolleret vækst*

Den anden type består af virksomheder med et så stort omsætningsniveau i 2000, at iværksætterne kan leve af det. De betegnes "Livsstiliværksættere", hvilket dækker over, at det vigtigste motiv for dem antages at være "at få fod under eget bord". De vil selv bestemme deres arbejds- og livsbetingelser, som beskrevet i afsnit 4. De er yderligere karakteriseret ved, at de driver deres virksomhed alene og uden ansatte medarbejdere. Det antages, at iværksætterne prioriterer selvstændighed højere end arbejdsgiverstatus, som vil medføre øgede administrative byrder.

*Højt ni ansatte og
vækstpotentiale*

De to sidste typer har ansatte i 2000 – men på forskelligt niveau. Den tredje type betegnes "Arbejdsgivere" og er kendetegnet ved, at de har haft ansatte tilknyttet deres virksomhed i løbet af de seks år, og at de har højt ni ansatte i 2000. Iværksætterens virksomhed er for stor til, at iværksætteren kan stå for driften alene.

*Ti eller flere ansatte og
stor vækst*

Den fjerde og sidste gruppe af iværksættere betegnes "Vækstiværksættere". Disse iværksættere er karakteriseret ved, at deres virksomhed har mindst ti ansatte i 2000. Dette kriterium er højt sat - det er til sammenligning kun 14,6 pct. af den samlede firmabestand i de private byerhverv i 2000, der har 10 ansatte eller derover. Det må derfor antages, at vækst- og indtjeningsmotiver er den drivende kraft bag denne type af iværksættere.

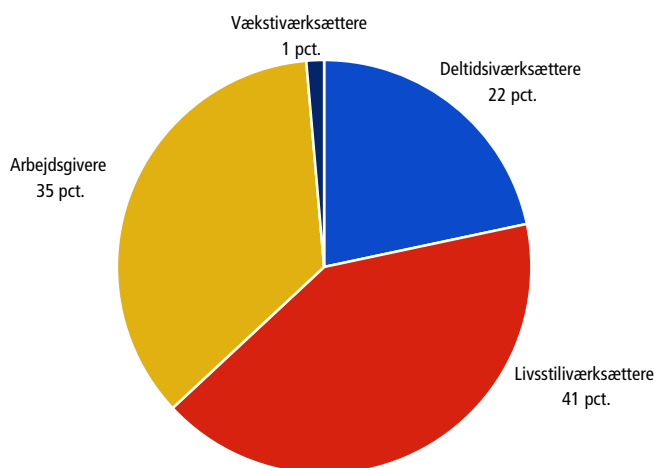
5.4 Få iværksættere opnår stor vækst og mange ansatte

*Flest
"Livsstiliværksættere"*

Der blev i 1994 etableret 4.375 personligt ejede virksomheder, der fortsat er i drift i 2000. 1.807 af disse virksomheder er drevet af Livsstiliværksættere, svarende til en andel på 41 pct., jf. figur 12. Der er 1.553 Arbejdsgivere og 952 Deltidsiværksættere. Den sidste gruppe af virksomheder er drevet af blot 63 Vækstiværksættere.

Figur 12 Overlevende virksomheder fordelt efter type af iværksætter

Næsten ingen omsætning i Deltidsiværksætternes virksomheder ...

Den gennemsnitlige omsætning i Deltidsiværksætternes virksomheder er i 2000 på 35.000 kr., hvilket er lavt sammenlignet med gennemsnittet blandt samtlige overlevende virksomheder, der omsætter for 1.3 mio. kr., jf. tabel 6. Modsat de øvrige grupper af iværksættere falder den gennemsnitlige omsætning i Deltidsiværksætternes virksomheder fra etableringsåret 1994, hvor omsætningen var på 87.000 kr. i gennemsnit, til 2000. Det skyldes, at Deltidsiværksætterne er identificeret ud fra virksomhedens status i 2000. I gruppen af Deltidsiværksættere indgår derfor også virksomheder, der er startet som heltidsvirksomheder med en større omsætning, men efterfølgende er reduceret til deltidsvirksomheder.

Tabel 6 Gennemsnitlig omsætning i overlevende virksomheder fordelt på iværksættertyper

	1994	2000
	————— 1.000 kr. —————	
I alt	395	1 255
Deltidsiværksættere	87	35
Livsstiliværksættere	220	504
Arbejdsgivere	731	1 935
Vækstiværksættere	1 773	24 483

... men stor omsætningsstigning i de øvrige

I de tre øvrige grupper af iværksættere stiger den gennemsnitlige omsætning i virksomhederne kraftigt fra 1994 til 2000. Blandt Livsstiliværksættere mere end fordobles omsætningen fra 220.000 i 1994 til 504.000 i 2000. Den største vækst i omsætningen findes i Vækstiværksætternes virksomheder, hvor omsætningen øges fra 1.8 mio. kr. i 1994 til 24.5 mio. kr. i 2000.

... og stor stigning i antal ansatte

Af tabel 7 ses udviklingen i antallet af ansatte blandt Arbejdsgivere og Vækstiværksætterne. Der var i alt 1.191 ansatte i 1994 i de overlevende enkeltmandsejede virksomheder. I 2000 var antallet af ansatte mere end tre gange så højt, nemlig 4.363 ansatte i virksomhederne. I begge år var der tre gange så mange ansatte i de små virksomheder som hos Vækstiværksætterne, der dog kun omfatter 63 iværksættere.

Tabel 7 Antallet af ansatte og det gennemsnitlige antal ansatte fordelt på iværksættertyper

	Antal ansatte		Antal ansatte pr. virksomhed med ansatte	
	1994	2000	1994	2000
	antal			
I alt	1 191	4 363	2,5	4,0
Arbejdsgivere	952	3 146	2,2	3,0
Vækstiværksættere	239	1 217	5,7	19,3

Den gennemsnitlige Vækstiværksætter mere end tredobler beskæftigelsen

Tabellen viser, at der i 1994 var gennemsnitligt 2,2 ansatte hos Arbejdsgiverne, hvilket i 2000 er steget til 3,0 ansatte. I Vækstiværksætternes virksomheder skabes der langt flere job, da antallet af ansatte her vokser fra et gennemsnit på 5,7 til et gennemsnit på 19,3 ansatte.

I 1994 var der 2½ gang så mange ansatte pr. virksomhed i Vækstvirksomhederne som i de mindre Arbejdsgivervirksomheder. I 2000 er der mere end seks gange så mange ansatte pr. virksomhed.

Vækstiværksætterens virksomheder er vigtige for jobskabelsen

Vækstiværksætternes virksomheder er ikke alene store sammenlignet med de øvrige overlevende virksomheder, men også sammenlignet med erhvervslivet generelt. I 2000 var det kun 6,7 pct. af virksomhederne i de private byerhverv i Danmark, der havde mere end 20 ansatte. De virksomheder, der etableres af Vækstiværksætterne, er derfor relativt store virksomheder i dansk erhvervsliv.

Hvis du vil vide mere om iværksættere...

Statistik

De nye virksomheder

– 4. statistiske portræt af iværksættere og Iværksætterkvinders vilkår
Erhvervs- og Boligstyrelsen
www.ebst.dk/ivaerksaetter

Nye virksomheder

Danmarks Statistik
www.dst.dk/nyt

Global Entrepreneurship Monitor 2002
www.sam.sdu.dk/cesfo/

Tilgang af nye virksomheder

Generel Erhvervsstatistik
Statistiske Efterretninger
www.dst.dk/boghandel

Politik

Handlingsplan for iværksættere

Vækst med vilje
Økonomi- og Erhvervsministeriet
www.oem.dk

Dansk Økonomi, forår 2003

Det Økonomiske Råd
www.dors.dk

Starthjælp

www.startguiden.dk
www.kvinderkomigang.dk

Finansiering/Administration

www.virksomhedsguiden.dk
www.indberetning.dk
www.finansieringsguiden.dk